

КВАЛИТЕТ ЖИВОТА И ЖИВОТНИ СТАНДАРД СТАРОГ СЕОСКОГ СТАНОВНИШТВА

Марица Миладиновић¹

Резиме: Једно од основних обележја савременог друштва је убрзано старење становништва. У нашем друштву најстарија су рурална подручја која су и најнеразвијенија. Старење је у овом случају не само демографски већ и друштвени проблем. Старо становништво које живи у сеоским заједницама двоструко је депривирано. Са једне стране радне и физичке способности као и здравствено стање су им у опадању, а са друге стране локална сеоска заједница као и њихова породица нису увек у могућности да задовоље њихове основне животне потребе. У раду се анализира квалитет живота старог становништва руралних подручја на основу емпиријских података добијених социолошким истраживањем друштвеног положаја старих у селу. Истраживање је реализовано на основу полустандардизованог интервјуа који су обављени на узорку од 300 старих испитаника у пет села Војводине.

Кључне речи: старо сеоско становништво, сиромаштво, квалитет живота и животни стандард старих у селу

Увод

Према демографским карактеристикама наше, као и светско становништво, је све старије, са тенденцијом повећања старости због

---

¹ Мр Марица Миладиновић, стручни сарадник, Департман за економику пољопривреде и социологију села, Пољопривредни факултет, Нови Сад, e-mail: maricam@polj.uns.ac.rs

Рад је део истраживања на пројекту: „Социјално-економске и културне карактеристике и потенцијали Војводине као чинилац регионалног повезивања и интеграције у Европу“ који финансира Министарство науке и заштите животне средине Републике Србије. Текст део је ширег пројекта „Породични и друштвени положај старог сеоског становништва Војводине“. Пројекат је реализован током 2007/2008. године уз финансијску подршку Покрајинског секретаријата за науку и технолошки развој АП Војводине.

продуженог животног века, смањене смртности старих и прогресивног опадања наталитета. Овај процес који са собом носи модерно друштво последица је сталног настојања човечанства да продужи животни век појединца, и створи здравије и хуманије услове живота, и присутан је како у развијеним тако и у неразвијеним регионима. У питању је глобални феномен који прожима све социјалне, економске и културне сфере.

Све је већи број старијих чланова друштва што подразумева велики број људи који нису више радно способни, или им радна способност опада, велики број људи који се морају издржавати, повећање броја најстаријих старих, који имају преко 80 година, што захтева добро развијен институционални систем заштите старијих особа, развој здравственог, пензионог система као и развој свести о старењу као друштвеном а не само природном процесу. То подразумева другачију организацију и однос друштava према овом феномену. Демографске промене захтевају другачији приступ овом проблему који ће омогућити да се на време формулише и имплементира одговарајућа политика.

Процес сенилизације је у нашем друштву повезан не само са продужењем животног века и квалитета живота, већ је пре свега повезан са демографским пражњењем села изазваним миграцијама на релацији село-град. Из овог разлога је проблем старења, као и положаја старије популације нарочито изражен у руралним подручјима. Наше село се суочава не само са проблемом повећања учешћа старог становништва у укупном броју становника, већ и са проблемом веома високог учешћа најстаријих становника (стarih 80 и више година). Све је више старачких домаћинстава у којима нема чланова млађих од 65 година, као и старачких самачких домаћинстава. Нарочито је неповољна старосна структура активних пољопривредника.

Подаци о начину и квалитету живота ове друштвене групе су од виталног значаја како за разумевање феномена друштвеног старења тако и за стварање адекватних програма, мера и акције за решавање њихових проблема. Без познавања карактеристика друштвене реалности нашег села немогуће је пратити и усмеравати могуће правце његовог развоја.

Методологија истраживања старог сеоског становништва

Квалитет живота старог сеоског становништва се у раду анализира на основу резултата социолошког емпиријског истраживања положаја старог сеоског становништва у локалним заједницама. Ово истраживање је реализовано прикупљањем и анализом релевантних искуствених обавештења о начину и квалитету живота старог сеоског становништва Баната, као и о

положају који имају у породици, локалној заједници и друштву уопште. Прикупљање ових података изведено је полустандардизованим интервјуом са старим сеоским становништвом датог подручја.

Полустандардизовани интервју имао је укупно 98 питања, од којих 58 отвореног типа која су погоднија за квалитативну анализу и испитивање ставова и мишљења испитаника.

Узорак испитиваног становништа је случајни стратификацијски. Емпиријско истраживање обављено је у пет села Средсњег Баната: Сечњу, Елемиру, Равном Тополовцу, Српској Црњи и Орловату. Истраживањем је обухваћено 300 лица старости 65 и више година. Прикупљање података на терену трајало је од октобра 2007. до фебруара 2008. године. Прикупљени искуствени подаци обрађени су квалитативно и статистички. Статистичка обрада података вршена је у специјализованом софтверу SPSS (Statistical Package for Social Sciences).

Општа обележја испитаника

У испитиваном старом сеоском становништву, у пет локалних сеоских заједница, 55% је женског а 45% испитаника мушког пола. Већина старог становништва са којима је обављен разговор је у браку или су удовице/удовци, и једних и других је по 145 (48.3%), а четворо је разведених и шесторо оних који никад нису удавани/жењени. Доминација венчаних и обудовелих је и очекивана јер је то карактеристично за патријархалне средине какве су сеоске, нарочито за време када су испитаници били млади, када се подразумевало и очекивало да се млади одлуче за брак и оснивање породице. Већина испитаника, (93%), има децу.

Код испитаника доминира релативно ниска образовна структура. Највише оних који имају завршену основну школу, (66%).

Испитаници су углавном непољопривредни пензионери (73%). Пољопривредних пензионера је 8.3% а 18.7% старог становништва немају пензију. Испитаници који нису пензионери су 71.4% женског пола, што указује на неповољнији положај жене, нарочито с обзиром на то да је реч о старим особама, којима материјална несигурност, нередовни месечни приходи и смањене радне способности у многоме отежавају егзистенцију и доводе особу у завистан положај.

Као последње занимање пре пензионисања испитаници су у највећем броју навели једноставна занимања за која нису потребна веће квалификације и претходна радна искуства као и да су домаћице и пољопривредници/це без пензије.

Више од половине домаћинстава, (57%), је мешовитог типа, што је очигледна последица деаграризације, непољопривредних домаћинстава је 28% а чисто пољопривредних домаћинстава је 46 што чини 15% укупног броја.

Старо сеоско становништво са којима је обављен разговор у 28.3% случајева живе сами а 26.7% живи са својим брачним другом. Готово да је исти број оних испитаника који живе са и оних који живе одвојено од деце. Старачких домаћинстава, односно домаћинства у којима нема члана млађег од 65 година, је 165 (односно 55%), од чега је 85 самачких старачких домаћинстава, а 135, односно 45% је оних који живе у проширеним породицама тј. заједно са својом децом.

Квалитет живота и животни стандард старих у селу

У одређењу друштвеног положаја једне друштвене групе веома важан индикатор је квалитет живота, односно висина животног стандарда који указује на материјални аспект положаја. Квалитет живота обично подразумева објективне животне услове који мање или више омогућавају задовољење основних егзистенцијалних потреба одређених појединаца и друштвених група. Немогућност задовољења основних егзистенцијалних потреба доводи до сиромаштва.

Сиромаштво се може различито посматрати и дефинисати. Према једном концепту, сиромаштво се посматра са аспекта не/могућности задовољења основних универзалних људских потреба, и у том случају се ради о апсолутном сиромаштву. Према другом концепту разликује се положај сиромашног појединца у богатом и сиромашном друштву. Уколико сиромаштво посматрамо у односу на укупни стандард једног друштва и дефинишемо га у складу са културним стандардима и потребама тог конкретног друштва, реч је о релативном сиромаштву (Gidens 2003, 317).

Између ова два приступа сиромаштву постоје и разлике у утврђивању стандарда за мерење сиромаштва. Апсолутно сиромаштво се своди на материјалну деприваност. Људске потребе се посматрају у оквиру средстава за одржавање здравља и физичке способности. Сиромаштво се према овоме операционализује путем исхране, становања и здравља (Naralambos и Holborn 2002, 292). Критика концепта апсолутног сиромаштва се заснива на претпоставци да је тешко да постоје минималне универзалне људске потребе за сва друштва у свим временима. То је могуће једино уколико се посматра становништво на граници опстанка. Међутим, сиромаштво се не своди само на материјалну деприваност већ људи у модерном друштву имају развијене и одређене културне потребе. Таунсенд

(Townsend 1979, према Naralambos и Holborn 2002, 297),# сиромаштво дефинише као ситуацију када појединци или групе становништва: „немају средстава за онакву врсту прехране, судјеловања у активностима и живе у увјетима који су уобичајени или барем широко потврђени или прихваћени у друштвима којима припадају. Њихова су средства толико мања од оних која има просјечан појединац или обитељ да су заправо искључени из обичних животних узорака, обичаја и активности“.

Овај аутор сматра да се сиромаштво мора операционализовати с обзиром на стандарде одређеног друштва у одређено време. Сиромаштво посматра као релативну депривираност коју мери преко индекса материјалне и друштвене депривираности, а поред објективне узима у обзир и субјективну депривираност (Isto 296-300).

Сиромаштво у савременом друштву поред немогућности задовољења основних животних потреба везаних за исхрану, оскудице у поседовању материјалних средстава, и неодговарајућих услова становања, подразумева и неадекватан приступ комуналним, здравственим, социјалним услугама, као и образовању, запошљавању и осталим културним потребама.

Стари људи су посебно на удару сиромаштва из разлога њихове све веће зависности од других са повећањем година, како материјалне тако и физичке и емотивне. Зато се у развијеним земљама које имају велике социјалне фондове највише средстава одваја управо за становништво старије од 65 година (Gidens 2003, 321).

Старо сеоско становништво у српском друштву је двоструко депривирано и спада у „осетљиве“ или „рањиве“ групе чији је стандард један од најнижих у друштву. Пензионери су најсиромашнији део становништва а старима који живе на селу је додатно угрожен положај нижим животним стандардом руралних подручја. Нарочито је угрожен квалитет живота старог становништва које нема редовне месечне приходе, који су на тај начин материјално зависни од других.

Према Анкети о животном стандарду из 2007. године, број сиромашних у српском друштву је готово преполовљен у односу на 2002. годину. Док је 2002. године 14% укупног становништва било сиромашно, 2007. године њихово учешће смањило се на 6.6%². Поред процентуалног учешћа

---

² Сиромашним су се сматрала лица која су имала потрошњу мању од линије апсолутног сиромаштва која је у 2002. години износила 5.234 динара а у 2007. години 8.886 динара месечно. Линија апсолутног сиромаштва је потрошња неопходна за задовољење минималних животних потреба. Она се састоји из линије хране (потрошња која је неопходна за задовољење основних калоријских потреба за

сиромашних у укупном становништву, у овом периоду је смањена и дубина сиромаштва³, са 3% 2002. године, на 1.3%, 2007. години, као и оштрина сиромаштва⁴, са 1% у 2002., на 0.4% у 2007. години. Сиромаштво је у овом временском периоду опало због раста потрошње најсиромашнијег дела становништва, због реалног раста плата, пензија и социјалних давања (Крстић 2008, 10-14).

Према овој Анкети, сиромаштво је распрострањеније у руралним подручјима у поређењу са урбаним. У рурално подручјима већа је и дубина и оштрина сиромаштва (Исто 17). У структури сиромашног становништва у 2007. години је порасло учешће сиромашних који живе у руралним срединама на 61% у односу на 55% колико је износио у 2002. години (Богданов 2008, 139). У 2007. години, највећа разлика између сиромаштва у руралним и урбаним подручјима је била у Војводини и Западној Србији. У Војводини је сиромашно 3.3% урбаног и 9.9% руралног становништва (Крстић 2008, 18). Сеоска домаћинства која не поседују земљу или имају земљишне поседе мање од 1 ха, чинила су чак 71% сиромашних у 2007. години (Исто 23).

Становништво старо 65 и више година је нарочито изложено сиромаштву. У 2002. години 19.9% пензионера је било сиромашно, а 2007. године, процентуално учешће сиромашних старих људи се смањило на 9.6% али је то смањење због укупног пада сиромаштва. Међу њима су нарочито угрожени они који не примају пензију, који су 2007. године били три пута сиромашнији у односу на укупну популацију. Сиромаштво међу старим становништвом је израженије код жена и повећава се код оних који имају 75 и више година (Давид Барониан 2009, 122-123). Такође, сиромашније је старо пољопривредно становништво, међу којима је сиромашно 12.5% као и пољопривредни пензионери, (12% у односу на 6.6% целокупног пољопривредног становништва), (Исто 127).

Главни извор прихода старог сеоског становништва са којима је обављен интервју најчешће је лична или породична пензија како је

храном, према стандардима Светске здравствене организације, а у 2007. години је износила 4.138 динара месечно) и осталих издатака домаћинства (Smith-Govoni, Крстић, 2008:182-184).

³ Дубина сиромаштва је процентуално изражен просечан дефицит потрошње (доходка) од линије сиромаштва међу целокупним становништвом (и сиромашнима и онима који то нису), (Исто, 185).

⁴ Оштрина сиромаштва мери неједнакост међу сиромашнима, тако што даје већи пондер сиромашнима који су удаљени са линије сиромаштва (Исто, 185).

одговорило 234, односно 78% испитаника⁵. Пензијом, по њиховој оцени једва да се могу задовољити основне потребе домаћинства (Таб. 1).

Табела 1. Оцена материјалних могућности с обзиром на извор прихода

Главни извор прихода	Оцена материјалних могућности				Укупно
	не задовољавају се основне потребе	једва се задовољавају основне потребе	живи се скромно и лепо	живи се добро	
лична или породична пензија	35	95	66	38	234
продаја пољопривредних производа	2	23	17	10	52
занатска делатност	-	1	-	-	1
аренда од земље или зграда	3	2	-	-	5
помоћ сродника	2	5	-	1	8
УКУПНО	42	126	83	49	300

Код 52 испитаника (17.3%), главни извор прихода је продаја пољопривредних производа а и они су оценили да се са овим приходима једва задовољавају основне потребе домаћинства. Да са приходима од пензије и

⁵ Међу испитаницима је укупно 244 пензионера, али за десеторо пензија није главни извор прихода у домаћинству. То су испитаници који живе са децом, са којима имају заједнички буџет. Испитаницима који нису пензионери главни извор прихода представља продаја пољопривредних производа, или помоћ сродника, приходи од аренде земље и зграда, и пензија супружника. Од укупног броја пензионера 89.8% су непољопривредни пензионери а 10.2% је пољопривредних пензионера. Према подацима Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, у новембру 2009. године је *просечна пољопривредна пензија износила 8.146,11 динара*. У Војводини је 69.44% пољопривредних пензионера имало пензију у висини 8.384,51 динара, 17.38% пензију у висини 5.000,01-6.000. Висина просечних пензија *за оне који су били запослени износила је 21.723,62 динара*. Структура корисника ових пензија је разуђенија него код пољопривредних пензионера. Највећи број пензионера у Војводини, (15.33%), има пензију у висини 21.725,01-26.500 динара (<http://www.pio.rs>). Очекује се реформа пензионог система којом се од 2011. године предвиђа усклађивање висине пензија са кретањем зарада у јавном сектору (<http://www.srbija.gov.rs>).

продаје пољопривредних производа може да се живи скромно и лепо сматра 83, односно 27.7%, испитаника. Међутим, с обзиром на то да старији људи у селу под скромним животом подразумевају доста одрицања и штедње, генерална оцена материјалних могућности испитаника је доста неповољна: „Једва се прегура месец уз максимално одрицање. Син нема посао, нервозан, нема пара. Њему иду паре од аренде“ (ж., 65, вишегенерацијска породица); „У последње пет, шест, седам година, сиротиња оста!“ (ж., 72, вишегенерацијски састав)⁶.

Табела 2. Број редовних прихода према породичном саставу

Породични састав	Број редовних прихода у домаћинству						Укупно
	један	два	три	четири	пет и више	без редовних прихода	
самачко домаћинство	60	24	1	-	-	-	85
брачна заједница	25	39	15	1	-	-	80
двогенерацијски састав	7	25	14	4	-	1	51
вишегенерац ијске састав	8	28	25	16	7	-	84
УКУПНО	100 33.3%	116 38.8%	55 18.3%	21 7%	7 2.3%	1 0.3%	300 100%

Највише домаћинстава старог испитиваног сеоског становништва имају два редовна прихода (116, односно 38.8%), један од пензије а други од сталног радног односа неког од чланова домаћинства. Само један извор прихода има 100, односно 33.3% испитаника, пре свега због самачких домаћинстава која имају једну пензију. Међу испитиваним постоји и једно домаћинство без редовних прихода, а пет и више прихода у домаћинству има седам испитаника (Таб. 2).

Неки од месечних прихода домаћинстава испитаника су толико ниски (минималне пољопривредне пензије), да нису довољни ни за набавку хране и лекова. Стари људи су често приморани да штеде на храни јер је то још једини трошак који могу да редукују: „Могу ал' да гладујем! (да задовољи

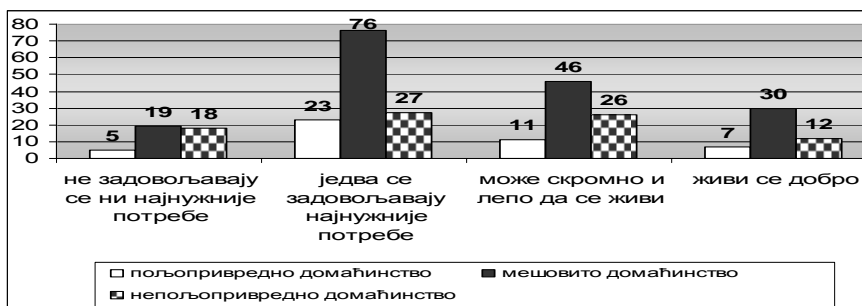
⁶ Сви наведени одговори у тексту су аутентични одговори испитаника, онако како су добијени у изворном облику, без обзира на граматичку неисправност или језичку нејасноћу.

најнужније потребе у домаћинству – аутори)“ (ж., 68, вишегенерацијска породица); „На храну не иде пуно, једем дијетално, један оброк“ (ж., 72, самачко домаћинство).

Такође, из истих разлога не пију лекове иако су им неопходни. Неки од њих, без обзира што се ради о старијим особама морају да раде у надници. Старице плету вунене чарапе, па како кажу, по неки пар и продају. Једна старица која нема веш машину и ручно пере веш, са одушевљењем је причала како је пробала да пере веш прашком који јој је поклонила нека рођака. Она је до тада прала веш сапуном који је ручно правила! Када је обављано истраживање била је зима и често се дешавало да старији у самачким и брачним домаћинствима бораве у хладним просторијама које су „управо намеравали да загреју“: „Онолико колико имаш, пружиш се. Са ово мало пензије задовољим све потребе што треба. Мора се живити. Мораш све шпарат. А кад би живела онако како треба, не би до краја месеца издржала“ (ж., 80, самачко домаћинство); „Најпре платим те струје а како једем, поједем. Није Бог зна шта. Има мало хлеба, мало соли. Ништа бесно. Можда би и требало мало воћа али нема“ (ж, 79 год., самачко домаћинство).

График 1. Оцена материјалних могућности према типу домаћинства

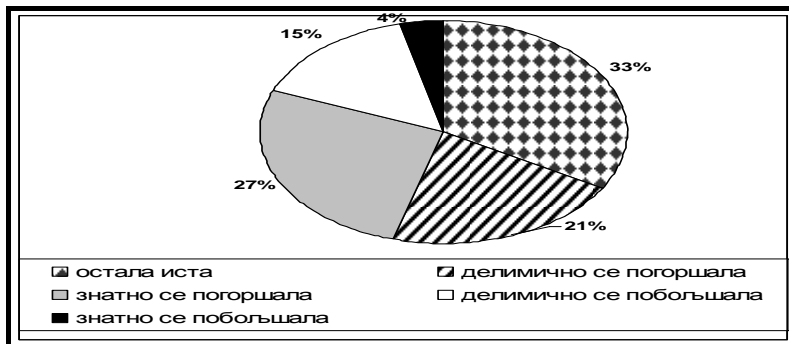
*изражено апсолутним бројевима

Оцена материјалних могућности према типу домаћинства приказана је на графику 1. Генерална оцена испитаника је да се с обзиром на укупне приходе и најнужније потребе домаћинства, једва задовољавају основне потребе чланова. Овако је своју материјалну ситуацију оценило укупно 126, односно 42% испитаника, а 27.7% сматра да са својим приходима може скромно и лепо да се живи (Граф. 1).

Уколико погледамо каква је дистрибуција ових оцена према типу домаћинства, може се запазити да тип домаћинства не утиче пресудно на оцену материјалне ситуације. Код непољопривредних домаћинстава највише је, у односу на друге типове, оних који оцењују да се живи скромно али лепо, (31.3% испитаника из непољопривредних домаћинстава мисли овако), али је и највише оних који сматрају да с обзиром на приходе и расходе које имају не могу да задовоље ни основне потребе домаћинства, како је оценило 21.7% испитаника који живе у непољопривредном домаћинству: „Немаштина, јад и беда. Ето ти!“ (ж., 73, вишегенерацијска породица).

Половина испитаника из чисто пољопривредних домаћинстава, (23), сматра да једва може да задовољи потребе домаћинства али је најмање оних који сматрају да не може да се задовоље основне потребе (10.9% испитаника из пољопривредних домаћинстава). Код мешовитих домаћинстава исти је број оних који су оценили да живе скромно али лепо и да живе добро, укупно 76, и оних који оцењују да једва задовољавају основне потребе домаћинства.: „Кад како. Право да ти кажем и шпарам. Неки пут ми деца помажу, а одричем се свега. Једем шта имам јер чувам за лекове и рачуне“ (ж., 69, самачко домаћинство).

График 2. Промена материјалне ситуације у односу на претходне године

Материјална ситуација испитаника је у 33% случајева остала иста у односу на претходне године (Граф.2.). То што је материјална ситуација иста не мора да подразумева позитивно стање. Једна испитаница је одговорила: „Остала иста. Увек је било бедно и без пара.“ (ж., 82 год., самачко домаћинство).

Да се њихова материјална ситуација делимично/знатно погоршала сматра 48% испитаног старог сеоског становништва, док 19% оцењује да се она делимично/знатно побољшала (Граф. 2).

Као најприсутнији расход, код 80% испитаника, јављају се комунални трошкови. Стари са којима је обављен разговор без обзира на висину прихода редовно плаћају комуналне рачуне. Тек од средстава који преостану набављају храну. У структури главних расхода у домаћинству храна је присутна код 40% а кућне потрепштине код 35.7% испитаника. Лекови су код 32% испитаника присутни у структури расхода: *„Комуналије (главни расходи-аутори), не купујем шминку и моду“ (ж., 65, самачко домаћинство); „Стар човек купује само оно што може, а не оно што му треба“ (ж., 70, брачна заједница); „Ђубриво и семена. Скуп је репроматеријал. Ми смо теглећа марва“ (м., 67, вишегенерацијска породица).*

Закључак

Старо становништво из пет села са којима је обављен интервју имају релативно ниске и неповољне животне услове. Њихов низак квалитет живота условљен је чињеницом да су пољопривредне пензије најнижа примања која постоје у нашем друштву а посебно су угрожени они који немају редовна месечна примања и зависе од других. Негисурност и рањивост које старост носи са собом на овај начин су појачане. Сиромаштво старих у селу и граду се разликује у смислу да је апсолутно сиромаштво израженије код старих у граду а релативно сиромаштво је далеко израженије у селу. У сеоским срединама се ретко дешава да појединац не може да прибави себи количину хране колико је потребно за преживљавање. Такође су стари на селу углавном власници кућа у којима живе а често и власници земљишног поседа, али то не утиче пресудно на могућност да неко од њих живи у дубоком сиромаштву у сталној штедњи и одрицању од свега. Један део Стратегије за смањење сиромаштва у Србији коју је 2003. године усвојила Влада Републике Србије, односи се на побољшање положаја пензионера и старих у нашем друштву. Државна политика је према старом становништву у овом смислу усмерена не само на реформу пензионог система већ и на подстицање радне активности и јачање социјалне заштите старих. Међутим, за побољшање положаја старих људи у нашем друштву, а посебно старих у селу, није довољна одређена државна политика већ је потребан и развој друштвене свести о том проблему и активирање локалних сеоских заједница. Недопустиво је да најстарији чланови нашег друштва који су све бројнији имају животне стандарде знатно ниже од остатка друштва и да то буде општеприхваћено и подразумевајуће стање. У том смислу би најпре

породице а затим и локалне заједнице и друштво у целини требале да учине, према својим дометима, све да старост буде што хуманија и достојанственија.

Литература

1. Богданов, Наталија, (2008), *Пољопривреда*, У: Студија о животном стандарду, Србија 2002-2007, ур. Драган Вукмировић и Rachel Smith-Govoni, Републички завод за статистику Србије, Београд, 137-155
2. Gidens, E., (2003), *Sociologija*, Ekonomski fakultet, Beograd
3. Давид Барониан, Хана, (2009), *Сиромаштво међу пензионерима и старим лицима са 65 и више година*, У: Анализа карактеристика сиромаштва у Србији, ур. Јелена Марковић, Тим потпредседника Владе за имплементацију Стратегије за смањење сиромаштва, Београд, 115-140
4. Крстић, Горана, (2008), *Профил сиромаштва у Србији у периоду 2002-2007*, У: Студија о животном стандарду, Србија 2002-2007, ур. Драган Вукмировић и Rachel Smith-Govoni, Републички завод за статистику Србије, Београд, 9-27
5. Smith-Govoni, Rachel, Крстић, Горана, (2008), *Методологија*, У: Студија о животном стандарду, Србија 2002-2007, ур. Драган Вукмировић и Rachel Smith-Govoni, Републички завод за статистику Србије, Београд, 167-186
6. Стратегија за смањење сиромаштва у Србији, (2003), Влада Републике Србије, Београд (преузето са сајта: <http://www.prsp.sr.gov.yu/dokumenta.jsp>)
7. Haralambos, M., Holborn, M, (2002), *Sociologija Teme i perspektive*, Golden marketing, Zagreb
8. <http://www.pio.rs>
9. <http://www.srbija.gov.rs>

Примљено: 16.07.2010.

Одобрено: 06.12.2010.

UDC: 316.334.55

LIFE QUALITY AND LIVING STANDARD OF OLD RURAL POPULATION

Marica Miladinović, MSc
Faculty of Agriculture, Novi Sad, Serbia

Summary

One of the basic characteristics of contemporary society is rapid population aging. Rural areas in Serbian society that are most undeveloped are also ones with the most aged population. In such context, aging of the population is not only demographic, but also social issue. Old population living in rural communities is double deprived. Their working and physical capabilities as well as their health condition are in decline and local rural community and their families are not always able to fulfill their basic life needs.

Paper focuses on the analysis of the old rural population` life quality based upon empirical data from the sociological research of their social position. The research was conducted based on the use of the semi standardized interviews on a sample of the 300 old persons living in five villages in Vojvodina.

Key words: old rural population, life quality and living standard of old rural population

Author's Address:

Mr Miladinović Marica
Poljoprivredni fakultet Novi Sad
Departman za ekonomiku poljoprivrede
i sociologiju sela
Trg Dositeja Obradovića 8
21000 Novi Sad
Tel: 021/485-3270
e-mail: maricam@polj.uns.ac.rs